

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. liepos 13 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), Donato Šerno ir Jūratės Varanauskaitės (pranešėja),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovų A. T. (A. T.) ir H. S. (H. S.)** kasacinius skundus dėl Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 15 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo V. G. ieškinį atsakovams I. T., A. T., H. S., Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos dėl pirkėjo teisių ir pareigų perkėlimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme (toliau – ir ŽŪPŽII) nustatytą pirmumo teisę įsigyti žemės ūkio paskirties žemę ir šios teisės įgyvendinimo tvarką, ieškinio senaties termino praleidimą, kai teisme pareiškiamas prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo iki ieškinio pareiškimo, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas V. G. prašė teismą perkelti jam pirkėjų I. T. ir A. T. teises ir pareigas pagal 2020 m. rugsėjo 29 d. pirkimo–pardavimo sutartį, nustatant, kad pardavėjas H. S. pardavė, o pirkėjas V. G. už 3625 Eur įsigijo 1,1662 ha žemės ūkio paskirties sklypą, (*duomenys neskelbtini*); priteisti iš jo atsakovų I. ir A. T. naudai 3625 Eur bei 1700 Eur kompensaciją už turto pagerinimą.
3. Ieškovas nurodo, kad nuo 2015 m. gruodžio 17 d. yra žemės ūkio paskirties sklypo, (*duomenys neskelbtini*), besiribojančio su ginčo sklypu, savininkas ir nuo 2016 m. sausio 8 d. ūkininkauja. 2020 m. liepos 7 d. atsakovui H. S. pateikus pranešimą apie sprendimą parduoti žemės ūkio paskirties žemės sklypą už 3500 Eur, 2020 m. liepos 17 d. pateikė Nacionalinei žemės tarnybai (toliau – ir NŽT) nustatytos formos sutikimą pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypą ir pridėjo pirmumo teisę įsigyti sklypą patvirtinantį 2016 m. sausio 8 d. ūkininko pažymėjimą. 2020 m. liepos 22 d. analogiškos formos sutikimą pirkti tą patį sklypą pateikė ir atsakovas A. T. Bendraatsakoviai, pasinaudoję atsakovės NŽT 2020 m. rugpjūčio 11 d. išduota pažyma, 2020 m. rugsėjo 29 d. nepagrįstai sudarė 3625 Eur vertės sutartį dėl žemės sklypo pirkimo ir pardavimo, tokiu būdu nesilaikydami ŽŪPŽII nustatytų pardavimo sąlygų, kurioms esant asmenys gali pasinaudoti pirmumo teise įsigyti parduodamą žemės ūkio paskirties žemę, tvarkos.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2022 m. kovo 17 d. sprendimu ieškinį tenkino: perkėlė ieškovui V. G. buvusių pirkėjų bendraatsakovių I. T. ir A. T. teises ir pareigas pagal 2020 m. rugsėjo 29 d. pirkimo–pardavimo sutartį, nustatydamas, kad pardavėjas H. S. pardavė, o pirkėjas V. G. už 3625 Eur įsigijo 1,1662 ha ploto žemės ūkio paskirties sklypą; priteisė iš ieškovo V. G. atsakovams I. T. ir A. T. parduodamo žemės sklypo kainą – 3625 Eur, taip pat 1700 Eur kompensaciją už šio žemės sklypo pagerinimą.
5. Teismas nusprendė, kad ieškovo V. G. teisė įsigyti greta jam priklausančio žemės sklypo esantį H. S. priklausiusį ginčo sklypą buvo pažeista, nes nesilaikyta ŽŪPŽII nustatytų pardavimo sąlygų, kurioms esant asmenys gali pasinaudoti pirmumo teise įsigyti parduodamą žemės ūkio paskirties žemę, tvarkos. Nurodyta, kad nėra ginčo, jog sutikimą įsigyti ginčo sklypą ieškovas pateikė laiku, kad jis turėjo teisę įsigyti sklypą ir kad dėl aplaidžių atsakovės NŽT veiksmų ginčo sklypas buvo parduotas atsakovams I. ir A. T. Pažymėta, kad atsakomybė dėl valstybės institucijų klaidos negali būti perkeliama civilinių santykių dalyviams ir tokios klaidos negali būti šalinamos jų sąskaita.
6. Teismas konstatavo, kad atsakovė NŽT, turėdama duomenis, jog ginčo sklypas parduotas pažeidžiant ieškovo pirmumo teisę jį įsigyti, jokių veiksmų įstaisti klaidai nesėmė, priešingai, Vilniaus rajono savivaldybės 2020 m. gruodžio 14 d. įsakymu buvo patvirtintas ginčo sklypo formavimo ir pertvarkymo projektas, kuriuo 1,1662 ha ploto žemės ūkio paskirties žemės sklypas pertvarkytas, suformuojant atskirus (10) sklypus, o 2021 m. sausio 4 d. NŽT Vilniaus rajono skyriaus vedėjo įsakymu patvirtintas ginčo sklypo pertvarkymo projektas ir kadastro duomenys, pagal kuriuos ginčo sklypas pertvarkytas į 10 (dešimt) žemės sklypų, pakeista jo paskirtis į vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos. Pažymėta, kad bylos nagrinėjimo metu nei *de jure* (teisiskai), nei *de facto* (faktiškai) ginčo sklypas nėra padalintas, jo paskirtis lieka žemės ūkio, šis juridinis faktas įregistruotas viešame registre, teisinio ginčo dėl jo paskirties keitimo ar pasidalijimo nėra.
7. Pažymėta, kad pirkėjo teisių ir pareigų perkėlimo, kaip pirmenybės teisės gynimo būdo, specifika yra ta, jog jo taikymas nepriklauso nuo trečiojo asmens, kuriam neteisėtai perleistas turtas, sąžiningumo. Taikant pirkėjo teisių ir pareigų perkėlimo institutą, nereikia

vadovautis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.80 straipsnio 2–4 dalyse, 4.96 straipsnyje nustatytomis sandorio negaliojimo ir turto išreikalavimo iš sąžiningo įgijėjo taisyklėmis. Pirmenybės teisės turėtojai priklauso ne pats perleistas turtas, o teisė jį įsigyti pirmiau už kitus.

8. Teismas vertino, kad teismo sprendimas netenkinti ieškinio vien dėl atsakovų nurodytų aplinkybių: kad buvo parengtas ginčo sklypo pertvarkymo projektas, kad ginčo sklypas buvo padalintas į 10 sklypų, už tai UAB „Krianta“ atsakovas sumokėjo 3028,63 Eur; kad šią dieną neįregistruotų žemės sklypų vidutinė rinkos kaina, 2021 m. vasario 3 d. duomenimis, yra 80 130 Eur, įvesta elektra į ginčo sklypus, pažeistų protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principus.
9. ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalis nustato, kad jeigu žemės ūkio paskirties žemės sklypas parduotas pažeidžiant pirmumo teisę jį pirkti, suinteresuotas asmuo per 3 mėnesius nuo sužinojimo dienos arba nuo momento, kai akivaizdžiai galėjo sužinoti apie žemės ūkio paskirties žemės sklypo pardavimą, turi teisę teismo tvarka reikalauti, kad jam būtų perkeltos perkėjo teisės ir pareigos. Teismas nusprendė, kad ieškinio senaties termino, įtvirtinto ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalyje, ieškovas nepraleido, nes 2020 m. spalio 26 d. yra ta data, kada ieškovui, jo įgaliotam asmeniui – dukteriai A. G. – tapo žinoma, pasikalbėjus telefonu su NŽT specialiste V. V., kad ketinamas įsigyti sklypas yra parduotas.
10. Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal atsakovo I. T., A. T., H. S. ir NŽT apeliacinius skundus, 2022 m. lapkričio 15 d. nutartimi Vilniaus regiono apylinkės teismo 2022 m. kovo 17 d. sprendimą paliko nepakeistą.
11. Kolegija pažymėjo, kad byloje nėra ginčo, jog ieškovas V. G. turėjo pirmumo teisę pagal pardavimo sąlygas įsigyti su jo žemės sklypu besiribojantį atsakovui H. S. nuosavybės teise priklausiusį 1,1662 ha žemės ūkio paskirties žemės sklypą. Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu. Byloje nepaneigta, kad ieškovas laiku ir tinkamai pateikė sutikimą pirkti žemės sklypą pagal atsakovo pranešimą dėl parduodamo žemės sklypo, todėl pirmosios instancijos teismas, įvertinęs faktines bylos aplinkybes ir įrodymų visumą, turėjo pagrindą sutikti su ieškovu, jog jis buvo suklaidintas Nacionalinės žemės tarnybos darbuotojų ir neįsigijo žemės sklypo ne dėl tos priežasties, kad neturėjo tokių ketinimų. Dėl to nuspręsta, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nurodė, jog būtent dėl aplaidžių atsakovės NŽT, kaip institucijos, veiksmų ginčo sklypas buvo parduotas atsakovams.
12. Nepagrįstu laikytas atsakovų argumentas, kad ieškovas turėjo savo pažeistas teises ginti ne reikšdamas reikalavimą dėl perkėjo teisių ir pareigų perkėlimo, o kitais gynybos būdais. Nagrinėjamu atveju ieškovas savo pažeistas teises realiai gali apginti tokiu būdu, kuris jam suteiktų galimybę tapti parduoto žemės sklypo savininku, t. y. perkėjo teisių ir pareigų perkėlimu. Be to, kasacinis teismas yra nurodęs, kad, pažeidus ieškovo pirmenybės teisę, perkėjo teisių ir pareigų perkėlimas laikytinas priimtinesniu ir teisingesniu būdu apginti pažeistas teises, nes tai labiausiai atitinka pirmenybės teisės turėtojo interesus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-230/2014; 2016 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-408-611/2016 ir kt.).
13. Kolegija, vertindama ieškovo nepagrįstą praturtėjimą, gavus ne vieną, bet jau esamus dešimt sklypų, jam perkėlus perkėjo teises, nurodė, kad ginčo sklypo pertvarkymo projektas nėra įregistruotas, naujai suformuoti sklypai nėra įregistruoti atsakovo I. ir A. T. nuosavybės teise, todėl nėra pagrindo konstatuoti protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principų pažeidimo.
14. Kolegija nusprendė, kad bylos duomenys patvirtino, jog aplinkybės dėl galimo ieškovo, kaip ūkininko, pirmenybės teisės įsigyti besiribojantį žemės ūkio paskirties sklypą pažeidimo išaiškėjo 2020 m. spalio 26 d. ieškovo dukters A. G. telefoninio pokalbio su NŽT Vilniaus rajono skyriaus darbuotoja V. V. metu, tai patvirtino apklausta kaip liudytoja V. V. Nors atsakovai teigia, kad ieškovas privalėjo domėtis NŽT pateikto sutikimo pirkti žemės sklypą išsprendimo eiga, tačiau pateikti raštiškai atsakovui buvo atsakovės Nacionalinės žemės tarnybos pareiga, o raštiškai oficialus atsakymas ir galimybė ginti pažeistą teisę ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalies nustatyta tvarka iš NŽT buvo gautas tik 2021 m. sausio 8 d. Kadangi apie ŽŪPŽII 5 straipsnio 1 dalies 3 punktą nustatyto eiliskumo pažeidimą ieškovui tapo žinoma iš žodinio pokalbio su NŽT atstovais 2020 m. spalio 26 d., todėl ieškovas, neturėdamas visų ieškiniui pareikšti būtinų rašytinių įrodymų, pasinaudodamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 147 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta galimybe, 2021 m. sausio 12 d. pateikė teismui prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio teismui pateikimo dienos, tokiu būdu pradėdamas ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalyje nurodytą teisminį procesą. Nuspręsta, jog ta aplinkybė, kad 2020 m. rugsėjo–spalio mėn. sklypo aplinkos tvarkymo darbus atliko UAB „Arespana“, taip pat neįrodo, kad V. G. buvo informuotas, jog darbai atliekami I. ir A. T. užsakymu jų įsigytame žemės sklype.

III. Kasacinių skundų ir atsiliepimų į juos teisiniai argumentai, pareiškimai dėl prisidėjimo prie kasacinių skundų

15. Kasaciniu skundu atsakovas H. S. prašo panaikinti Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 15 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – taikyti ieškinio senaties terminą ir ieškovo ieškinį atmesti arba, pripažinus, kad ieškinio senatis nebuvo praleista, ieškinį atmesti kaip nepagrįstą arba pripažinti 2020 m. rugpjūčio 29 d. pirkimo–pardavimo sutartį negaliojančia *ab initio* (nuo pradžios), neperkeliant perkėjo teisių ieškovui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 15.1. Bylos nagrinėjimo metu neginčijamai nustatyta, kad ŽŪPŽII pažeidimas nustatytas išimtinai tik dėl to, jog, vykdydama įstatymą, NŽT padarė šurkščių klaidą ir ŽŪPŽII nustatyta tvarka neinformavo atsakovo apie ieškovo pateiktą sutikimą pirkti sklypą. Teismai nepagrįstai nevertino atsakovo ir perkėjų sąžiningumo, nežinojimo apie ieškovo pateiktą sutikimą pirkti sklypą bei NŽT daromą klaidą. Sutarties šalys – atsakovas ir perkėjai – vykdė ŽŪPŽII nustatytą tvarką, t. y. kreipėsi į NŽT, gavo įstatyme nustatytos formos pažymą, elgėsi sąžiningai, atliko visus įstatyme įtvirtintus reikalavimus norint įsigyti žemės ūkio paskirties žemės sklypą. Atsakovas, gavęs pažymą, kurioje nurodyta tik apie perkėjų valią įsigyti sklypą, neturėjo nė menkiausio pagrindo abejoti NŽT pažymos teisingumu ar savo teise parduoti sklypą būtent perkėjams. Ieškovo pirmumo teisę pagal ŽŪPŽII įsigyti sklypą buvo nepagrįstai suabsoliutinta, neįvertinant atsakovo ir perkėjų sąžiningumo bei NŽT padarytos klaidos reikšmės ginčo situacijoje.
 - 15.2. Teismai pripažino, kad ieškovas nepraleido senaties termino ieškiniui pateikti dėl to, kad iki ŽŪPŽII nustatyto termino pabaigos pateikė teismui ne ieškinį, o prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio padavimo. Prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio padavimo pateikimas teismui negali būti prilyginamas ieškinio, kuriame formuluojami materialiniai teisiniai reikalavimai, pareiškimui ir negali būti pagrindas sustabdyti ieškinio senaties terminą. Byloje ieškinio senaties pradžios terminas yra nustatytas abiejų teismų – 2020 m. spalio 26 d. Jei ieškinio senaties terminas pradėtas skaičiuoti nurodytą dieną, vadinasi, senaties terminas pasibaigė 2021 m. sausio 26 d. Tačiau 2021 m. sausio 26 d. ieškovas ieškinio teismui nebuvo pareiškęs, todėl ieškinio senaties terminą praleido. Ieškovo ieškinys šioje byloje gautas 2021 m. sausio 29 d., o pateiktas (pasirašytas Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalo (EPP) sistemoje) 2022 m. sausio 28 d.
 - 15.3. Teismai, pritaikydami restituciją natūra ir ieškovui perkeldami nuosavybės teises į sutartimi perleistą sklypą, ignoravo faktą, kad ieškovui perduotas sklypas *de jure* nebeegzistuoja, nors daikto panaikinimo faktas nėra išviešintas Nekilnojamojo turto registre. Jau yra priimti ir galioja visi reikiami valstybės ir savivaldybės institucijų administraciniai sprendimai, kurių pagrindu ginčo sklypas yra išskaidytas į 10 (dešimt) mažesnių naujai suformuotų žemės sklypų. Sklypo, nurodyto sutartyje tarp perkėjų ir atsakovo, teisškai nebėra ir atitinkamai teismo procesiniu sprendimu pritaikius restituciją natūra ieškovui buvo perkeltos perkėjo teisės į kitą turtą, nei atsakovas pardavė perkėjams. Teismai nepagrįstai vertino, kad Vilniaus rajono savivaldybės įsakymu patvirtintas ginčo sklypo formavimo ir pertvarkymo projektas ir NŽT Vilniaus rajono skyriaus vedėjo sprendimu patvirtintas sklypo pertvarkymo projektas, pakeista sklypo paskirtis ir suformuoti nauji žemės sklypai, Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sklypams suteikti adresai nesukuria jokių teisinių padarinių, nes jie nėra įregistruoti viešame registre. Kadangi minėti sprendimai dėl sklypo išskaidymo į 10 naujų sklypų jau yra

priimti, yra galiojantys, todėl tokie sprendimai neabejotinai bus (turės būti) įregistruoti viešame registre. Nekilnojamojo turto registre tik išviesinami, bet nesukuriami juridiniai faktai. Taisyklė dėl restitucijos taikymo natūra nėra absoliuti, o šios taisyklės sąlygiškumas sietinas su dviem aspektais, t. y. neįmanomumu taikyti restituciją natūra ir didelių nepatogumų šalims sukėlimu. Šioje byloje neįmanomumas egzistuoja, nes ginčo sklypo nėra, jis išskaidytas į naujus kitos paskirties žemės sklypus, ir toks restitucijos būdas sukelia didelius nepatogumus šalims, leidžia ieškovui praturtėti kitų proceso dalyvių sąskaita.

- 15.4. Teismai nepagrįstai konstatavo esant žemės ūkio paskirties žemės pardavėjo pareigą parduoti žemės sklypą NŽT išduotoje pažymoje nurodytam asmeniui, t. y. faktiškai nustatė pardavėjui draudimą po NŽT pažymos gavimo persigalvoti ir atsisakyti parduoti turtą, nors ŽUPŽII *expressis verbis* (tiesiogiai) tokios pareigos ar draudimo nenustato. Šio įstatymo nuostatos nedraudžia atsakovui atsisakyti parduoti sklypą, kartoti ŽUPŽII 5 straipsnyje nustatytą procedūrą ir NŽT ar notarui teikti pakartotinį pranešimą.
16. Atsakovas A. T. ir atsakovė Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos pareiškimais dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo prašo H. S. kasacinį skundą tenkinti.
17. Ieškovas V. G. atsiliepimu į atsakovo H. S. kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistą Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 15 d. nutartį. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 17.1. Byloje įžvelgiamas ne tik vienkartinis ŽUPŽII pažeidimas, bet ir sisteminiai Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo arba Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo reglamentavimo pažeidimai, NŽT 2020 m. liepos 17 d. – 2021 m. sausio 4 d. laikotarpiu sistemingai veikė ne valstybės, bet atsakovo A. T. interesais. 2020 m. spalio 26 d. NŽT nustatytas ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalies pažeidimas; nepaisant to, 2020 m. gruodžio 18 d. pradėta kita sklypo pardavimo ŽUPŽII 5 straipsnio nustatyto pagrindu procedūra; dar jos nepabaigus, 2021 m. sausio 4 d. priimtas NŽT sprendimas dėl sklypo paskirties keitimo ir padalijimo. Įvertinus atsakovo A. T. asmenybę (jis buvo teistas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 182 straipsnio 2 dalį už didelės vertės sukčiavimą, susijusį su nekilnojamojo turto įsigijimu iš socialiai pažeidžiamų asmenų), darytina išvada, kad toks NŽT atstovų sistemingai daromų juo naudai pažeidimų skaičius nėra paprastas atsitiktinumas. Nei pardavėjas, nei pirkėjai neslėpė savo ketinimų įsigyti sklypą pakeisti jo paskirtį į gyvenamąją, padalyti į mažesnius sklypus ir išparduoti po vieną būsimoms kotedžų statyboms. Kitaip sakant, šie bendraatsakoviai pripažįsta iš anksto turėję tikslą pažeisti žemės ūkio paskirties žemei imperatyviai nustatytą sklypų pardavimo tvarką. Byloje yra *Aruodas.lt* 2020 m. gruodžio 29 d. įdėtų skelbimų momentinės ekrano kopijos dėl sklypo pardavimo dalimis, t. y. parduodant 9 sklypus po 8900 Eur už vnt. kaip atskirus „namų valdos paskirties“ sklypus; buvo nurodyti atsakovės rekvizitai. Taigi jau 2020 m. pabaigoje dar nepadalytas sklypas buvo viešai siūlomas perparduoti atskiroms dalimis už dešimteriopai didesnę kainą. Atsakovo A. T. atžvilgiu negali būti taikoma sąžiningumo sąvoka, o kaltė dėl ieškovo teisių pažeidimo tenka ne tik NŽT, bet ir kitiems bendraatsakoviams.
- 17.2. Reglamentavimas nurodo, kad pardavėjo pareiga parduoti jam priklausančią žemės ūkio paskirties žemę gretimo sklypo savininkui, įregistravusiam ūkininko ūkį, yra imperatyvi tuo atveju, jei pastarasis aiškiai išreiškęs tokį pagedavimą, t. y. pateikė NŽT nustatytos formos sutikimą įsigyti gretimą žemės sklypą.
- 17.3. Po NŽT nustatytos formos sutikimo (sprendimo) pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypą 2020 m. liepos 16 d. pateikimo negavusi žinių iš gretimo sklypo savininko dėl būsimos sandorio sudarymo, 2020 m. spalio 26 d. paskambinusi Vilniaus rajono skyriaus vyr. specialistei V. V. ieškovo dukterė tik sužinojo, kad įvyko kažkokia sistemos techninė klaida: jokių paaiškinimų, kokių pagrindu sklypas parduotas kitiems asmenims, nėra gauta, žadėta informuoti vėliau, pasitarus su vadovybe. Sistemškai vertinant ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalį, akivaizdu, jog 2020 m. spalio 26 d. ieškovas dar negalėjo tiksliai žinoti, ar teisėtu pagrindu, kam konkrečiai parduotas sklypas. NŽT neatkleidė, ar pirkėjai teisėtai pasinaudojo prioritetiniu eiliškumu, todėl nebuvo aišku, ar turi ieškovas pagrindą reikšti ieškinį. Dėl to, nesulaukus žadėto NŽT paaiškinimo 2020 m. lapkričio 10 d. jai buvo tinkamai įteiktas NŽT nustatytos formos paklausimas. Tačiau vietoj atsakymo iš NŽT 2020 m. gruodžio 18 d. ieškovas gavo naują pranešimą Nr. 48SD-16670 „Dėl parduodamo žemės ūkio paskirties žemės sklypo“, juo ieškovui pasiūlyta tą patį sklypą įsigyti ne už 3500 Eur, bet už 12 000 Eur, o tai dar apsunkino teisinį įvertinimą situacijos, susiklosčiusios dėl galimo ieškovo pirmumo teisės pažeidimo, nustatyto ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalyje. Nesulaukęs jokio NŽT atsakymo, ieškovas 2021 m. sausio 5 d. pasamdė advokatą; šis, siekdamas išaiškinti situaciją dėl galimo pirmumo teisės pažeidimo, 2021 m. sausio 7 d. pateikė skundą. Vietoj NŽT atsakymo 2021 m. sausio 8 d. gautas jai pavaldaus Vilniaus rajono skyriaus atsakymas, kad sklypas dėl techninės klaidos buvo parduotas kitam asmeniui. Natūralu, kad iki 2021 m. sausio 8 d. ieškovas neturėjo akivaizdaus pagrindo reikšti ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalyje nurodyto ieškinio – kol negavo NŽT raštiško atsakymo. Nors ieškovas buvo užtikrintas, kad jam ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalyje nustatytas 3 mėn. terminas skaičiuotinas nuo 2021 m. sausio 8 d., t. y. būdamas pakankamai atsargus (kad nekiltų nereikalingų perteklinių ginčų dėl šio senaties termino skaičiavimo nuo 2020 m. spalio 26 d.), 2021 m. sausio 12 d. ryžosi pereiti į teisminę kilusio ginčo nagrinėjimo stadiją, pareiškęs teismui CPK 147 straipsnio 3 dalies reikalavimus atitinkantį prašymą. Nurodyta, kad galutinis (į advokato skundą) NŽT atsakymas „Dėl skundo nagrinėjimo“ gautas tik 2021 m. vasario 1 d., t. y. jau prasidėjus šiam teisminiam procesui. Išaiškėjus faktui, kad sklypas parduotas pažeidžiant ieškovo pirmumo teisę, 3 mėn. neteikdami jam prašomos informacijos apie šį pažeidimą, NŽT atstovai tyčia siekė ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalyje nustatyto senaties termino pabaigos.
- 17.4. Atsakovas H. S. žalos dėl NŽT padarytos techninės klaidos ar turto netekimo dėl šioje byloje teismų priimtų sprendimų nepatyrė, nes jo sklypo įsigijimo 3625 Eur kaina yra gauta 2020 m. rugsėjo 29 d. kaip pardavėjo ir visiškai atitinka su pirkėjais sudaryto sandorio sąlygas, pirkėjai sutvarkė visus formalumus, susijusius su šiuo nekilnojamojo daikto įregistravimu viešuose registruose, visą nuostolių atlyginimą pirkėjai galės ateityje išreikalauti iš valstybės.
18. Kasaciniu skundu atsakovas A. T. prašo panaikinti Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 15 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškovo ieškinį atmesti arba, pripažinus ieškovo pirmumo teisės pažeidimą, netaikyti restitucijos natūra ir neperkelti ieškovui pirkėjo teisių ir pareigų; atitinkamai paskirstyti bylinėjimosi išlaidas. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 18.1. Atsakovui nepagrįstai buvo perkeltos visos neigiamos pasekmės dėl ieškovo teisių pažeidimo, padaryto išskirtinai vien dėl NŽT klaidos. Atsakovas, sudarydamas sutartį, nebuvo nesąžiningas ir dėl ieškovo teisės pažeidimo nėra nustatyta jo kaltė. Šiuo atveju teismai privilejo kilusį ginčą išnagrinėti išsamiai ir visapusiškai, o ne formaliai konstatuoti pažeidimo faktą ir automatškai taikyti pirkėjo teisių perkėlimą, nevertindami lemiamą reikšmę dėl pažeidimo susidarymo turinčių aplinkybių. Iš ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalies formuluotės „sklypas parduotas pažeidžiant pirmumo teisę jį pirkti“ nėra visiškai aišku, ar pirkėjo teisės turi būti formalizuotai perkeliamos bet kokio pažeidimo atveju, ar tik tais atvejais, kai pažeidimas padaromas dėl būtent sandorį sudariusių asmenų nesąžiningumo – sąmoningų veiksmų, kuriais siekiama apeiti ŽUPŽII 5 straipsnyje nustatytą ribojimą. Šiuo atveju ieškovo teisės pažeistos dėl klaidų valstybinei institucijai vykdant įstatymu pavestas funkcijas. Šioje byloje aplinkybių, kad atsakovas ar pardavėjas kaip sandorio šalys buvo nesąžiningi, sąmoningai siekė pažeisti ieškovo interesus, apeiti įstatymo nustatytus ribojimus, nenustatyta. Šiuo atveju dėl ieškovo teisių pažeidimo kaltas asmuo jokių neigiamų padarinių nepatyrė, visa neigiama našta perkelta išimtinai sąžiningoms ir jokių žinomai neteisėtų veiksmų neatlikusioms (pagal įstatymą reikalavimus) sutarties šalims. Priimtu procesiniu sprendimu ginčas liko neišspręstas iki galo, nes formaliu sprendimu sukurta terpė naujiems teisminiams ginčams tarp šalių kilti, pvz., terpė kilti ginčui dėl valstybės veiksmais padarytos žalos atlyginimo.
- 18.2. Teismai nepagrįstai taikė restituciją natūra teisiskai nebeegzistuojančiam turtui, neatkūrė iki teisės pažeidimo buvusios padėties. Ginčo turtas jau nebėra tas turtas, kurį įsigyti ieškovas turėjo pirmumo teisę, buvęs turtas teisiskai jau nebeegzistuoja. Sutarties, dėl kurios sudarymo teisėtumo ir sąžiningumo atsakovas neturėjo pagrindo abejoti, pagrindu įsigijęs sklypą atsakovas ėmėsi veiksmų tam, kad būtų priimti kompetentingų institucijų administraciniai sprendimai dėl ginčo sklypo išskaidymo į 10 mažesnių sklypų ir jų paskirties pakeitimo iš

žemės ūkio į gyvenamąją. Visi šie administraciniai sprendimai yra priimti, galioja, nebuvo nugincyti. Vilniaus rajono savivaldybės ir NŽT priimti sprendimai lemia tai, kad ginčo sklypas faktiškai nebeegzistuoja – vietoje sklypo šiuo metu teisiskai suformuoti 10 naujų žemės sklypų. Tai, kad naujai suformuoti žemės sklypai dar nėra įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, jų suformavimo ir senojo sklypo kaip teisinio objekto išnykimo fakto nepaneigia, nes registracija Nekilnojamojo turto registre nesukuria juridinių faktų, o tik juos išviešina. Taigi pritaikius restituciją natūra ieškovui buvo perduotas teisiskai neegzistuojantis turtas ir ne tas turtas, kurį įsigyti ieškovas turėjo pirmumo teisę, todėl teismas, pripažinęs ieškovo turėtą pirmumo teisę, negalėjo taikyti restitucijos natūra, bet turėjo taikyti kitą proporcingą ieškovo teisių gynimo būdą.

19. Atsakovas H. S. ir atsakovė Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos pareiškimais dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo prašo A. T. kasacinį skundą tenkinti.
20. Ieškovas V. G. atsiliepimu į atsakovo A. T. kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistą Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 15 d. nutartį. Atsiliepime, be jo atsiliepimo į H. S. kasacinį skundą, papildomai nurodomi šie argumentai:
 - 20.1. ŽUPŽII 1 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose kaip vienas siektinų tikslų deklaruojamas tikslas „užkirsti kelią žemės ūkio paskirties žemės spekuliacijai“; kitu nurodytas – „žemės konsolidacija“. Pagal atsakovo užsakymu parengtą Formavimo ir pertvarkymo projektą buvo ruošiamasi pakeisti sklypo paskirtį į „vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos“ ir padalyti į 10 atskirų žemės sklypų. Taigi jis iš anksto turėjo tikslą pažeisti tokios paskirties (žemės ūkio) sklypams valstybės imperatyviai ŽUPŽII nustatytą pardavimo tvarką, naudoti sklypą spekuliacijai.
 - 20.2. Ieškovas įsigijo būtent tą nekilnojamąjį turtą, kurį norėjo įsigyti: jis yra besiribojančio žemės ūkio paskirties sklypo, kuriame yra jam priklausantys statiniai, savininkas. 2022 m. lapkričio 15 d. įsiteisėjusio sprendimo pagrindu Nekilnojamojo turto registre 2022 m. lapkričio 24 d. buvo įregistruota ieškovo nuosavybės teisė į sklypą. Remiantis ŽUPŽII 2 straipsnio 1 dalimi, „asmenys, pagal šį įstatymą įsigiję žemės ūkio paskirties žemės <...> privalo ne mažiau kaip 5 metus nuo šios žemės įsigijimo <...> užtikrinti jos naudojimą žemės ūkio veiklai“. Priešingai nei atsakovas, ieškovas neturėjo tikslo sklypą įsigyti „žemės spekuliacijai“, bet, siekdamas išsaugoti tradicines ūkininkavimo formas, planavo mažiausiai penkerius metus ūkininkauti jame.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl ieškinio senaties termino praleidimo, kai teisme pareiškiamas prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo iki ieškinio pareiškimo

21. Byloje keliamas klausimas dėl ieškinio senaties termino nutraukimo ieškovui pareiškus prašymą teisme taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio pareiškimo.
22. Kasaciniame skunde atsakovas H. S. argumentuoja, kad ieškovas praleido ieškinio senaties terminą, nes per ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalyje įtvirtintą 3 mėnesių terminą pateikė teismui ne ieškinį, o prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio padavimo. Ieškinio senaties termino pradžios momentas byloje nustatytas 2020 m. spalio 26 d., todėl ieškinio senaties terminas pasibaigė 2021 m. sausio 26 d., o ieškovo ieškinyje buvo pateiktas 2021 m. sausio 28 d.
23. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nusprendė, kad ieškovas nepraleido ieškinio senaties termino, nes raštiškas oficialus atsakymas iš NŽT į ieškovo skundus buvo gautas tik 2021 m. sausio 8 d., o neturėdamas visų ieškiniui pareikšti būtinų rašytinių įrodymų ieškovas 2021 m. sausio 12 d. pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio teismui pateikimo dienos, tokiu būdu pradėdamas ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalyje nustatytą teisminį procesą.
24. ŽUPŽII 5 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad jeigu žemės ūkio paskirties žemės sklypas parduotas pažeidžiant pirmumo teisę jį pirkti, suinteresuotas asmuo per 3 mėnesius nuo sužinojimo apie tai dienos arba nuo momento, kai akivaizdžiai galėjo sužinoti apie žemės ūkio paskirties žemės sklypo pardavinimą, turi teisę teismo tvarka reikalauti, kad jam būtų perkeltos pirkejo teisės ir pareigos.
25. Ieškinio senatis yra laiko tarpas, per kurį valstybė garantuoja asmeniui jo pažeistos teisės gynimą, jeigu per šį laiko tarpą suinteresuotas asmuo kreipėsi į teismą su ieškiniu apginti pažeistą teisę (CK 1.124 straipsnis).
26. Nors ieškinio senaties termino pasibaigimas nepanaikina asmens teisės kreiptis į teismą ir prašyti apginti pažeistą teisę, tačiau, ginčo šaliai pareikalavus taikyti ieškinio senatį, yra pagrindas atmesti ieškinį, jeigu teismas nepripažįsta, kad šis terminas praleistas dėl svarbios priežasties (CK 1.126 straipsnio 2 dalis, 1.131 straipsnio 1, 2 dalys).
27. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad ieškinio senaties instituto paskirtis – užtikrinti civilinių teisių santykių stabilumą ir apibrėžtumą, nes civilinių teisių santykių dalyviams garantuojama, kad, suėjus įstatymo nustatytam terminui, jų subjektinės teisės teismine tvarka negalės būti nugincytos ir jiems nebus paskirta tam tikra pareiga. Jeigu suinteresuotas asmuo, žinodamas arba turėdamas žinoti apie savo teisės pažeidimą, per visą ieškinio senaties terminą nesikreipė į teismą su ieškiniu, kad apgintų pažeistą teisę, priešinga teisinio santykio šalis gali pagrįstai tikėtis, jog toks asmuo atsisako savo teisės arba nemano, kad jo teisė yra pažeista. Kita vertus, ieškinio senaties terminų nustatymas skatina nukentėjusią šalį imtis priemonių savo pažeistoms teisėms operatyviai ir tinkamai ginti. Taigi ieškinio senaties institutas sumažina teisinio neapibrėžtumo neigiamą poveikį civilinei apyvartai, ieškinio senaties terminų nustatymas sudaro objektyvias prielaidas materialiajai tiesai byloje nustatyti; praėjus tam tikram laikui, faktinių aplinkybių išaiškinimas tampa sudėtingesnis (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 6 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-388-248/2018 17 punktą; 2018 m. vasario 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-51-701/2018 34 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Pažymėtina, kad ieškinio senaties termino taikymas, praleisto termino atnaujinimas ar netaikymas yra susiję su teisingumo principu. Bylą nagrinėjantis teismas, taikydamas atitinkamas ieškinio senatį reglamentuojančias materialiosios teisės normas, to negali daryti mechanškai, nes tai būtų nesuderinama su teismo pareiga vykdyti teisingumą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. liepos 3 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-425-686/2015 ir joje nurodytą teismų praktiką).
28. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalis garantuoja teisę į teisingą bylos

nagrinėjimą. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) yra išaiškinęs, kad ši teisė apima teisę kreiptis į teismą. Teisė kreiptis į teismą yra suprantama kaip kiekvieno asmens teisė, kad jo reikalavimai, susiję su jo civilinėmis teisėmis ir pareigomis, būtų išnagrinėti teismo ar tribunolo (žr. EŽTT Didžiosios kolegijos 2018 m. kovo 15 d. sprendimo byloje *Na?t-Liman prieš Šveicariją* peticijos Nr. 51357/07, p. 112–113).

29. EŽTT savo praktikoje pažymi, kad asmens teisė kreiptis į teismą nėra absoliuti. Siekiant užtikrinti veiksmingą teisingumo vykdymą, šią teisę gali riboti nacionalinės procedūros. Atsižvelgiant į tai, teisė kreiptis į teismą nereikia, jog valstybės narės negali nustatyti kreipimosi į teismą tvarkos ar tam tikrų formalų reikalavimų, kuriuos turi atitikti teismui pateikiamas kreipinasis, nes ir pačios teisės kreiptis į teismą įtvirtinimas reikalauja tam tikro valstybės nacionalinio reguliavimo nustatymo. EŽTT praktikoje yra išaiškinta, kad asmens teisė kreiptis į teismą tam tikrais atvejais gali būti apribota, pavyzdžiui, senaties terminais, teismo mokesčiais, teisinio atstovavimo reikalavimu (žr., pvz., EŽTT 1985 m. gegužės 28 d. sprendimo byloje *Ashingdane prieš Jungtinę Karalystę* peticijos Nr. 8225/78, p. 57; 1996 m. spalio 22 d. sprendimo byloje *Stubbings ir kiti prieš Jungtinę Karalystę* peticijų Nr. 22083/93; 22095/93, p. 50–51; 2012 m. spalio 9 d. sprendimo byloje *R. P. ir kiti prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 38245/08, p. 63–67) ir pan., ir tai netaikoma Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimui.
30. Taigi vien tik tvarkos kreiptis į teismą buvimas ir formalų reikalavimų nustatymas dar savaime nereikia, kad yra suvaržyta atitinkamo asmens teisė kreiptis į teismą ir nepagrįstai apsunkintas šios teisės įgyvendinimas ar pažeidžiama pati teisė į teisminę gynybą. Tačiau svarbu, kad tokiais ribojimais ar jų taikymu nebūtų paneigiama ar nepagrįstai ribojama pati kreipimosi į teismą teisės esmė (žr., pvz., EŽTT 1975 m. vasario 21 d. sprendimo byloje *Golder prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 4451/70, p. 38).
31. CPK 144 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teismas dalyvaujančių byloje ar kitų suinteresuotų asmenų prašymu gali taikyti laikinas apsaugos priemones, jeigu šie asmenys tikėtinau pagrindžia savo ieškinio reikalavimą ir nesiėmus šių priemonių teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti neįmanomas. Laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos tiek nepareikškus ieškinio, tiek ir bet kurioje civilinio proceso stadijoje (CPK 144 straipsnio 2 dalis).
32. CPK 147 straipsnio 3 dalis įtvirtina, kad teismas gali taikyti laikinas apsaugos priemones, remdamasis pagrįstu rašytiniu suinteresuoto asmens prašymu dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, iki ieškinio teismui pareiškimo dienos. Paduodamas šį prašymą pareiškėjas turi nurodyti priežastis, dėl kurių ieškinyje nebuvo pareikštas kartu su šiuo prašymu, pateikti įrodymus, patvirtinančius grėsmę pareiškėjo interesams, ir sumokėti šio kodekso 80 straipsnio 5 dalyje nustatytą žyminį mokestį bei pusės šio kodekso 80 straipsnio 1 dalyje nustatyto žyminio mokesčio dydžio užstatą.
33. Laikinosios apsaugos priemonės iki ieškinio padavimo atsakovui gali būti pritaikytos tik esant trijų aplinkybių visetui. Pirmą, turi būti įrodyta, kad egzistuoja tikimybė, jog ateityje galimai kils grėsmė dėl to, kad, nepritaikius laikinųjų apsaugos priemonių, būsimo teismo sprendimo, jeigu šis bus palankus ieškovui, įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti neįmanomas. Antra, turi būti nurodytos priežastys, pateisinančios ieškinio padavimo atidėjimą. Trečia, turi būti pateikti įrodymai, patvirtinantys, kad jau prašymo dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo momentu yra kilusi (galimai kils) grėsmė suinteresuoto asmens turtiniams interesams tuo atveju, jei nebus pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės.
34. Laikinosiomis apsaugos priemonėmis iki ieškinio pareiškimo siekiama užtikrinti, kad ieškovas galėtų tinkamai pasirengti bylai bei pradėti procesą, o atsakovui nebūtų sudarytos sąlygos iki ieškinio pareiškimo atlikti veiksmus, kurie sukludytų būsimo galimo jam nepalankaus teismo sprendimo įvykdymą ar padidintų žalą (Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. balandžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-449-464/2015; 2015 m. birželio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-760-183/2015; 2022 m. spalio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1061-910/2022, 15 punktas).
35. CK 1.130 straipsnyje reglamentuojami pagrindai, kuriems esant ieškinio senaties terminas nutraukiamas. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ieškinio senaties terminą nutraukia ieškinio pareiškimas įstatymų nustatyta tvarka. Šioje normoje nustatytas ieškinio pareiškimas įstatymų nustatyta tvarka turėtų būti aiškinamas, atsižvelgiant į teisės į teisingą teismą (teisminės gynybos prieinamumo) reikalavimus. Įprastai minėtoje teisės normoje nustatytas ieškinio senaties termino nutraukimo pagrindas siejamas su procesinio dokumento – ieškinio pareiškimo teisme (CPK 135 straipsnis).
36. Tačiau taip pat galima situacija, kai ieškovas įgyvendina savo teisę kreiptis į teismą ne iš karto reikšdamas teismui ieškinį, bet teikdamas prašymą taikyti laikinas apsaugos priemones, o patį ieškinį pareiškdamas vėliau per teismo nustatytą terminą. Tokiu atveju ieškovas, naudodamasis specialia CPK 147 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, įgyvendina teisę kreiptis į teismą, visų pirma, pateikdamas prašymą teismui dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo. Tokio prašymo pareiškimas teismui rodo ieškovo siekį kreiptis į teismą dėl galimai pažeistų subjektinių teisių gynybos ir laikytinas pagrindu nutraukti ieškinio senaties terminą pagal CK 1.130 straipsnio 1 dalį. Priešingas minėtų teisės normų aiškinimas reikštų teisės į teisingą teismą (teisės į teisminę gynybą) nepagrįstą suvaržymą.
37. Atkreiptinas dėmesys, kad EŽTT, nagrinėdamas pareiškėjų peticijas teisės kreiptis į teismą kontekste, yra pabrėžęs, kad labai svarbu, jog nacionaliniai teismai, taikydami nacionalines proceso teisės normas, nesieltų pernelyg formaliai, pateiktų svarius argumentus, ribodami asmens teisę kreiptis į teismą, ir vadovautsi praktikoje suformuotais kriterijais (žr., pvz., EŽTT 2006 m. liepos 27 d. sprendimo byloje *N. prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 73695/01, p. 45; 2008 m. spalio 14 d. sprendimo byloje *M. prieš Turkiją*, peticijos Nr. 36533/04, p. 21). EŽTT praktikoje, be kita ko, laikomasi nuomonės, kad, taikydami procesines taisykles, nacionaliniai teismai turi vengti tiek pernelyg didelio formalizmo, kuris pažeistų asmens teisės kreiptis į teismą esmę, tiek pernelyg didelio lankstumo, visiško taisyklių nepaisymo, kuris veiktų negatyviai ir visiškai paneigtų pareigą laikytis teisės aktų nustatytą reikalavimą (žr., pvz., EŽTT 2017 m. sausio 31 d. sprendimo byloje *H.T. ir kiti prieš Turkiją*, peticijos Nr. 19074/05, p. 32–33).
38. Nagrinėjamoje byloje ieškovas 2021 m. sausio 12 d. pateikė prašymą taikyti laikinas apsaugos priemones iki ieškinio teismui pareiškimo dienos, pateikė priežastis, dėl kurių ieškinyje nebuvo pareikštas kartu su prašymu, be kita ko, kad nėra galimybės surinkti visus ieškinio reikalavimui būtinus įrodymus, įtraukti į bylą visus suinteresuotus asmenis, nes ieškovas iš NZT pagal įstatyme nustatytus terminus negauna oficialaus atsakymo į savo pateiktus skundus, prašymus dėl informacijos pateikimo, sutikimo parduoti sklypą išdavimo procedūros sustabdymo. Vietoj atsakymo į skundą ieškovas 2020 m. gruodžio 18 d. gavo naują NZT pranešimą, iš kurio turinio tapo žinoma, kad ginčo sklypas parduodamas ne už pirminę 3500 Eur kainą, bet už 12 000 Eur.
39. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2021 m. sausio 18 d. nutartimi pritaikė ieškovo prašytas laikinas apsaugos priemones, t. y. sustabdė NZT 2020 m. gruodžio 18 d. pradėtą sutikimo parduoti žemės ūkio paskirties sklypą išdavimo procedūrą, nustatytą ŽUPŽII 5 straipsnio 4 dalyje, ir uždraudė Nacionalinei žemės tarnybai išduoti šio nekilnojamojo turto savininkams I. T. ir A. T. šio įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje nurodytą pažymą. Kartu teismas nustatė 14 dienų terminą, per kurį turi būti pareikštas ieškinyje, atitinkantis CPK 135 straipsnio reikalavimus (CPK 147 straipsnio 3 dalis).
40. Byloje nustatyta, kad ieškovas, laikydamasis šioje Vilniaus regiono apylinkės teismo nutartyje nustatytų terminų, 2021 m. sausio 28 d. pateikė ieškinį teisme.
41. Šiuo atveju ieškovas, pateikdamas prašymą taikyti laikinas apsaugos priemones iki ieškinio teismui pareiškimo dienos, iš esmės tokiu būdu įgyvendino savo teisę kreiptis į teismą, siekdamas apginti savo galimai pažeistas subjektines teises. Jis pasinaudojo įstatyme nustatyta specialia kreipimosi į teismą tvarka, kurią tinkamai įgyvendinęs per teismo nutartyje nustatytą terminą pateikė ieškinį. Atsižvelgiant į teisinį reglamentavinį ieškinio senaties termino nutraukimas negali būti aiškinamas kaip ribojantis asmens teisę kreiptis į teismą pasinaudojant ne tik ieškinio pateikimo, bet ir kita įstatyme nustatyta specialia tvarka, t. y. prašymu taikyti laikinas apsaugos priemones iki ieškinio pareiškimo teisme.

42. Dėl to teisėjų kolegija sprendžia, kad nagrinėjamoje byloje asmuo, nepraleisdamas ieškinio senaties termino, pasinaudojęs CPK 147 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka ir tinkamai ją įgyvendinęs, laikomas nepaleidusiu ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalyje įtvirtinto 3 mėnesių termino.

Dėl Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 straipsnyje nustatytos pirmumo teisės įsigyti žemės ūkio paskirties žemę ir šios teisės įgyvendinimo tvarkos

43. Nuosavybės teisė yra suprantama kaip teisė savo nuožiūra, nepažeidžiant įstatymų ir kitų asmenų teisių ir interesų, valdyti, naudoti nuosavybės teisės objektą ir juo disponuoti (CK 4.37 straipsnio 1 dalis). Nuosavybės teisė gali būti apribota paties savininko valia, įstatymų arba teismo sprendimo (CK 4.39 straipsnio 1 dalis).
44. Vienas iš įstatymo reguliuojamų nuosavybės teisės ribojimų įtvirtintas Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme. ŽŪPŽII 1 straipsnyje nustatyta, kad jo reguliavimu siekiama užkirsti kelią žemės ūkio paskirties žemės spekuliacijai ir išsaugoti tradicines ūkininkavimo formas, sudaryti sąlygas racionaliai tvarkomoms žemės valdoms suformuoti ir žemės konsolidacijai bei skatinti racionalų žemės ūkio paskirties žemės naudojimą.
45. Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, siekiant įvardyti tikslų, įtvirtinta, kad pirmumo teisę įsigyti privačią žemės ūkio paskirties žemę už tą kainą, už kurią ji parduodama, ir kitomis tokiais pačiais sąlygomis, išskyrus atvejus, kai ji parduodama iš viešųjų varžytynių, šia eilės tvarka turi: 1) žemės sklypo bendraturčiai – CK 4.79 straipsnyje nustatyta tvarka; 2) parduodamo žemės sklypo naudotojas; 3) asmuo, nuosavybės teise turintis žemės ūkio paskirties žemės sklypą, kuris ribojasi su parduodamu žemės ūkio paskirties žemės sklypu, – jeigu jis, būdamas fizinis asmuo, Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo nustatyta tvarka yra įregistravęs ūkininko ūkį arba jo, būnant juridiniu asmeniu, pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 procentų visų gautų pajamų; 4) fizinis asmuo, deklaravęs gyvenamąją vietą, arba juridinis asmuo, įregistravęs juridinio asmens buveinę tos savivaldybės teritorijoje, kurioje yra parduodamas žemės ūkio paskirties žemės sklypas, ar besiribojančių savivaldybių teritorijoje, – jeigu jis, būdamas fizinis asmuo, ūkininko ūkio įstatymo nustatyta tvarka yra įregistravęs ūkininko ūkį arba jo, būnant juridiniu asmeniu, pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 procentų visų gautų pajamų.
46. Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta žemės sklypo savininko pareiga informuoti apie parduodamą žemės sklypą ir pardavimo sąlygas: žemės savininkas apie sprendimą parduoti žemės ūkio paskirties žemės sklypą praneša pasirinktam notarui arba Nacionalinei žemės tarnybai. Pranešime apie sprendimą parduoti žemės ūkio paskirties žemės sklypą žemės savininkas privalo nurodyti žemės ūkio paskirties žemės sklypo naudotoją (naudotojus), jeigu žemės ūkio paskirties žemės sklypą naudoja kitas asmuo, ir pardavimo sąlygas. Žemės sklypo savininkui draudžiama nustatyti žemės ūkio paskirties žemės sklypo pardavimo sąlygą, įtvirtinančią, kad šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nurodytas pirmumo teisę turintis asmuo gali pirmumo teise įsigyti parduodamą žemės ūkio paskirties žemės sklypą tik kartu su kitais parduodamais žemės sklypais, išskyrus atvejus, kai visi parduodami žemės sklypai ribojasi tarpusavyje. Jeigu žemės ūkio paskirties žemės sklypo pardavėjo pranešimas pateikiamas notarui, šis ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo jo gavimo dienos pranešimą perduoda Nacionalinei žemės tarnybai.
47. Nacionalinė žemės tarnyba apie parduodamą žemės ūkio paskirties žemės sklypą, pardavimo sąlygas ir sąlygas, kurioms esant asmenys gali pasinaudoti pirmumo teise įsigyti parduodamą žemės ūkio paskirties žemę, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo žemės savininko pranešimo gavimo dienos raštu praneša parduodamo žemės sklypo naudotojui (naudotojams), asmenims, kurių nuosavybės teise turimi žemės sklypai ribojasi su parduodamu žemės ūkio paskirties žemės sklypu, savivaldybės pagal žemės buvimo vietą administracijos direktoriui ar kitai žemės paėmimu visuomenės poreikiams suinteresuotai institucijai, jeigu parduodama žemės ūkio paskirties žemės sklypą pagal galiojančius detaliuosius ar specialiuosius planus numatoma panaudoti visuomenės poreikiams, ir valstybės įmonei Valstybės žemės fondui. Nacionalinė žemės tarnyba informaciją apie parduodamą žemės ūkio paskirties žemės sklypą, pardavimo sąlygas ir sąlygas, kurioms esant šio straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodyti asmenys gali pasinaudoti pirmumo teise įsigyti parduodamą žemės ūkio paskirties žemę, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo žemės savininko pranešimo gavimo dienos taip pat paskelbia Nacionalinės žemės tarnybos interneto svetainėje. Šie asmenys savo sutikimą (sprendimą, kai žemė įsigijama valstybės nuosavybėn) pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypą ar atsisakymą jį pirkti turi pateikti Nacionalinei žemės tarnybai ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo pranešimo gavimo arba pranešimo paskelbimo Nacionalinės žemės tarnybos interneto svetainėje dienos (Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 straipsnio 4 dalis).
48. Kai turintys pirmumo teisę asmenys atsisako pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypą arba nustatytu laiku nepateikia sutikimo pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypo, Nacionalinė žemės tarnyba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo termino, per kurį asmenys, pageidaujantys pasinaudoti pirmumo teise pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypą, galėjo pateikti sutikimą jį pirkti, pabaigos dienos išduoda pažymą, kad siūlomo parduoti žemės ūkio paskirties žemės sklypo nepageidavo pirkti asmenys, turintys pirmumo teisę jį pirkti pagal šio straipsnio nuostatas, ir žemės sklypo savininkas šį žemės sklypą gali perleisti kitiems asmenims. Kai žemės ūkio paskirties žemės sklypas parduodamas kitiems asmenims už mažesnę kainą ir (ar) kitomis sąlygomis, negu buvo nurodyta pirmiame žemės savininko pranešime, šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka turi būti pateikiamas pakartotinis pranešimas (Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 straipsnio 6 dalis).
49. Kasacinis teismas, aiškindamas pirmiau nurodytas ŽŪPŽII nuostatas, ypač pažymėjęs, kad nustatytas reguliavimas reiškia, jog: pirmą, žemės ūkio paskirties žemės savininkas negali visiškai laisvai ja disponuoti – norėdamas parduoti nuosavybės teise turimą žemės ūkio paskirties žemės sklypą jis privalo per NŽT pasiūlyti jį įsigyti pirmumo teise turintiems asmenims, atitinkamai pirmumo teisę turinčių asmenų interesus įsigyti žemės ūkio paskirties žemę yra ginamas įstatymo; antra, ŽŪPŽII nevaržoma savininko teisė parduoti žemės ūkio paskirties žemės sklypą atskirai arba kartu su besiribojančiais kitos paskirties sklypais, taip pat nustatyti parduodamos žemės kainą bei kitas pardavimo sąlygas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-323-469/2020, 29 punktas; 2022 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-42-33/2022, 36 punktas).
50. Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas pirmenybės teisę, visais atvejais siekia tų pačių tikslų – užtikrinti tų asmenų, kurie susiję su perleidžiamu nekilnojamuoju turtu labiau nei visi kiti tretieji asmenys ir kurių interesams šio turto pardavimas gali turėti tiesioginę įtaką, teisių apsaugą bei galimybę ateityje jas tinkamai įgyvendinti. Tokia pirmenybės teisė yra įstatymo suteikta garantija, suteikianti pagrįstą bendraturčio, pastatų savininko ar žemės naudotojo (nuomininko) teisinių ir ekonominių interesų apsaugą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-232/2007; 2014 m. balandžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-230/2014; 2016 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-408-611/2016, 22 punktas).
51. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ieškovas yra žemės ūkio paskirties sklypo, besiribojančio su ginčo sklypu, savininkas ir nuo 2016 m. ūkininkauja. 2020 m. liepos 7 d. atsakovui H. S. pateikus pranešimą apie sprendimą parduoti žemės ūkio paskirties žemės sklypą už 3500 Eur, ieškovas 2020 m. liepos 17 d. pateikė Nacionalinei žemės tarnybai nustatytos formos sutikimą pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypą ir pridėjo pirmumo teisę įsigyti sklypą patvirtinantį ūkininko pažymėjimą. 2020 m. liepos 22 d. NŽT buvo gautas atsakovo A. T. sutikimas įsigyti ginčo žemės sklypą. 2020 m. rugpjūčio 11 d. NŽT pažymoje nurodyta, kad pardavėjas H. S. 1,1662 ha žemės ūkio paskirties žemės sklypą turi parduoti būtent A. T.
52. Bylą nagrinėję teismai nustatė ir kasaciniuose skunduose nėra ginčijama, kad ieškovas turėjo pirmumo teisę pagal pardavimo sąlygas įsigyti su jo žemės sklypu besiribojantį atsakovui H. S. nuosavybės teise priklausiusį 1,1662 ha žemės ūkio paskirties žemės sklypą. Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu. Byloje nepaneigta, kad ieškovas laiku ir tinkamai pateikė sutikimą

pirkti žemės sklypą pagal atsakovo pranešimą dėl parduodamo žemės sklypo. Tačiau ieškovas neįgyvendino savo pirmumo teisės pirkti ginčo žemės sklypą dėl aplaidžių atsakovės NZT, kaip institucijos, veiksmų, ginčo sklypas buvo parduotas atsakovams.

53. Kasaciniuose skunduose argumentuojama, kad ieškovas turėjo pasirinkti kitą savo teisių gynimo būdą, nes ginčo žemės sklypas negali natūra būti perduotas ieškovui; teismai, taikydami restituciją, nepagrįstai perkėlė ieškovui pirktę teises į kitą žemės sklypą, negu atsakovas pardavė pirktėjams, jis padalytas į dalis, pakeista jo paskirtis. Šiuo atveju nebuvo įmanoma taikyti restitucijos natūra, nes egzistuoja viena iš restitucijos natūra netaikymo sąlygų – neįmanomumas.
54. CPK 13 straipsnyje įtvirtintas dispozityvumo principas reiškia, kad asmuo, manantis, jog jo teisės pažeistos, tik pats sprendžia, ar ginti pažeistą teisę ir kokią pažeistų teisių gynimo būdą pasirinkti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-101-421/2022, 25 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). CK 1.137 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta asmens teisė savo nuožiūra laisvai naudotis civilinėmis teisėmis, tarp jų ir teise į gynybą. Laisvas teisės į pažeistų civilinių teisių gynybą įgyvendinimas reiškia ir gynybos būdų pasirinkimą (CK 1.138 straipsnis). Civilinių teisių gynimo būdai – tai materialiojo teisinio pobūdžio reikalavimai, reiskiami asmens, kurio teisės pažeistos arba kuriam gresia jų pažeidimo pavojus, ir skirti pažeistoms civilinėms teisėms apginti arba civilinių teisių pažeidimui išvengti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gruodžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-296-378/2022, 50 punktas ir jame nurodyta praktika). CK 1.138 straipsnyje įvardyti civilinių teisių gynimo būdai, tarp kurių – ir „kitais įstatymų numatytais būdais“ (8 punktas).
55. ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalyje įtvirtintas specialus teisių gynimo būdas tuo atveju, kai žemės ūkio paskirties žemės sklypas buvo parduotas pažeidžiant pirmumo teisę jį pirkti. Tokiu atveju suinteresuotas asmuo per 3 mėnesius nuo sužinojimo apie tai dienos arba nuo momento, kai akivaizdžiai galėjo sužinoti apie žemės ūkio paskirties žemės sklypo pardavimą, turi teisę teismo tvarka reikalauti, kad jam būtų perkeltos pirktėjo teisės ir pareigos.
56. Nagrinėjamoje byloje ieškovas pasirinko savo pažeistų teisių gynimo būdą, jis reikalavo ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalyje įtvirtinto specialaus teisių gynimo būdo taikymo, t. y. prašė teismą perkelti jam pirktę I. T. ir A. T. teises ir pareigas pagal 2020 m. rugsėjo 29 d. pirkimo–pardavimo sutartį.
57. Kasacinio teismo išaiškinta, kad, pažeidus ieškovų pirmenybės teisę, pirktėjo teisių ir pareigų perkėlimas laikytinas priimtinesniu ir teisingesniu būdu apginti pažeistas teises, nes tai labiausiai atitinka pirmenybės teisės turėtojo interesus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-230/2014; 2016 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-408-611/2016, 30 punktas; ir kt.). Perkelti pirktėjo teises ir pareigas nereikia konstatuoti jokių kitų teisės pažeidimų, tik tai, kad buvo pažeista pirmenybės teisė pirkti sklypą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 6 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-139-378/2020 24 punktą).
58. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ieškovas, pasirinkęs savo teisių gynimo būdą, įtvirtintą specialioje ŽŪPŽII 5 straipsnio 8 dalyje, tinkamai įgyvendino dispozityvumo principą ir savo pažeistas teises realiai siekia apginti tokiu būdu, kuris jam suteiktų galimybę tapti parduoto žemės sklypo savininku.
59. Pirktėjo teisių ir pareigų perkėlimo, kaip pirmenybės teisės gynimo būdo, specifika yra ta, kad jo taikymas nepriklauso nuo trečiojo asmens, kuriam neteisėtai perleistas turtas, sąžiningumo. Dėl to, taikant pirktėjo teisių ir pareigų perkėlimo institutą, nereikia vadovautis CK 1.80 straipsnio 2–4 dalyse, 4.96 straipsnyje nustatytomis sandorio negaliojimo ir turto išreikalavimo iš sąžiningo įgijėjo taisyklėmis (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. rugsėjo 28 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-288/2009; 2020 m. gegužės 6 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-139-378/2020 24 punktą). Pirmenybės teisės turėtojui priklauso ne pats perleistas turtas, o teisė jį įsigyti pirmiau už kitus, todėl kasacinių skundų argumentai dėl atsakovų sąžiningumo neturi teisinės reikšmės.
60. Pažymėtina, kad restitucija – civilinių teisių gynimo būdas, kurio paskirtis – atkurti buvusią iki teisės pažeidimo padėtį (CK 1.138 straipsnio 2 punktas). Restitucijos, kaip prievolinio teisinio pažeistų teisių gynimo būdo, kai ji taikoma kaip sandorio pripažinimo negaliojančiu *ab initio* teisinė pasekmė, esmė – šalys, gavusios tam tikrą turtą nuginčyto sandorio vykdymo metu, privalo jį grąžinti viena kitai, taip atkurdamos *status quo ante* (buvusioji padėtis). Taikant restituciją, siekiama atkurti iki teisės pažeidimo buvusią padėtį, vadinasi, sureguliuoti situaciją taip, lyg sandoris apskritai nebūtų buvęs sudarytas. Restitucija remiasi idėja, pagal kurią turi būti atkurta dėl neteisėto sandorio pažeista šalių turtinės padėties pusiausvyra, grąžinant negaliojančio sandorio pagrindu perduotą turtą natūra ar piniginiu ekvivalentu. Tai reiškia, kad, pritaikius restituciją, asmuo negali gauti mažiau, negu iš jo buvo paimta, tačiau negali gauti ir daugiau, nei turėjo (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. kovo 10 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-124-706/2015; 2018 m. spalio 11 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-363-421/2018 29 punktą; ir kt.).
61. Restitucija taikoma tada, kai asmuo privalo grąžinti kitam asmeniui turtą, kurį jis gavo neteisėtai arba per klaidą, arba dėl to, kad sandoris, pagal kurį jis gavo turtą, pripažintas negaliojančiu *ab initio*, arba dėl to, kad prievolės negalima įvykdyti dėl nenugalimos jėgos (CK 6.145 straipsnio 1 dalis), taip pat kai sutartis yra nutraukta (CK 6.222 straipsnis).
62. Minėta, kad pirktėjo teisių ir pareigų perkėlimo institutas yra specifinis teisių gynimo būdas, kuris nevertintinas kaip sandorio negaliojimas ar sutarties nutraukimas, todėl pirktėjo teisių perkėlimas nelaikytinas restitucija natūra. Dėl to kasacinių skundų argumentai dėl restitucijos būdo netinkamumo nagrinėjamoje situacijoje laikytini nepagrįstais.
63. Teisėjų kolegija sutinka su apeliacinės instancijos teismo vertinimu, kad pagal konkrečios nagrinėjamos bylos aplinkybes nėra pagrindo konstatuoti pirktėjo teisių ir pareigų perkėlimo instituto prieštaravimo protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principams. Kadangi konstatuota, jog šiuo atveju atsakovai neturėjo teisės įsigyti ginčo žemės sklypą, suteikiant jiems sklypą buvo pažeistas specialusis reglamentavimas, įtvirtinantis pirmenybės teisės garantiją konkrečių asmenų ratui, šiuo atveju ieškovui, todėl atsakovai nagrinėjamoje byloje negali turėti teisėto lūkesčio, kad ginčo žemės sklypas jiems būtų perduotas nuosavybės teise.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimo išlaidų atlyginimo

64. Apibendrinama tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias ieškinio senaties institutą, pirmumo teisę įsigyti privačią žemės ūkio paskirties žemę, nenukrypo nuo šiais klausimais formuojamos kasacinio teismo praktikos, todėl naikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį remiantis kasacinio skundo argumentais nėra teisinio pagrindo (CPK 346 straipsnis, 359 straipsnio 3 dalis).
65. Kiti kasacinio skundo argumentai, atsižvelgiant į jų esmę, neturi teisinės reikšmės procesiniam rezultatui byloje, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
66. Šaliai, kurios naudai priimtas teismo sprendimas, jos turėtos bylinėjimosi išlaidos priteisiamos iš kitos šalies (CPK 93 straipsnio 1 dalis). Netenkinant atsakovų kasacinių skundų, jų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas nepriteisinas.
67. Ieškovas prašė priteisti iš atsakovų po 2900 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme už atsiliepimų į atsakovų kasacinius skundus parengimą, atlyginimo. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio

už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio 8.14 punktuose nurodytą rekomenduojamą priteisti maksimalų užmokesčio dydį, tai, kad visose instancijose ieškovas turėjo tą patį atstovą, bylos klausimų sudėtingumą, vadovaudamasi teisingumo ir protingumo principais, nusprendžia prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo tenkinti iš dalies ir iš atsakovų ieškovo naudai priteisti po 1500 Eur atstovavimo išlaidų atlyginimą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 15 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti V. G. (*duomenys neskelbtini*) iš atsakovų A. T. (*duomenys neskelbtini*) ir H. S. (*duomenys neskelbtini*) po 1500 Eur (vieną tūkstantį penkis šimtus eurų) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Virgilijus Grabinskas

Donatas Šernas

Jūratė Varanauskaitė